

Æther.

In eo nulli
orbes soli-
di.Æthera
Regio.Quinta ef-
fentia.Motus cui-
que Astro-
rum pro-
prius.Similitudo
à Herbis.

perlunare vocetur. Æther quoque nuncupatur, & Ætherea Regio, per quam Planetæ, & Altra Fixa à Summo omnium rerum Motore & Gubernatore disseminata, atque dispersa sunt, ut peculiaribus suis motibus circumacta periodos suos statis temporibus absolvant. Non constat regionibus solidis, imperviis, & in Orbes solidos distinctis, ut fabulosa Antiquitas somniavit, & Peripatetici, Stoici, aliarumque sectarum nonnullarum Philosophi imperitiores statuerunt, opinantes, Ætheream seu Cœlestem Regionem ex pluribus Orbibus solidis compactam esse, stellasque iidem, ut clavos tabulis, affixas atque impactas, eorum motum sequi; Quos errores admodum crassos, & luce meridianâ clariores ipsa experientia, & tota Astrorum, Planetarumque natura refellit, & pleræque Astronomicorum hodiernorum Scholæ, ut nugurum, & somniorum plenos, exploserunt. Ætherea Regio fluida & fluctuans potius aura, & subtilissima, atque ad igneam naturam accedens materia iure ac merito dicitur, ab elementis tamen illis aëre, aquâ & igne plurimum distans, utpote ipsi longe subtilior, & purior, atque ideo subtilissimos, & purissimos cœlestium ignium vapores exhalatos, & influentias tenuissimas in se recipiens, quæ perpetuo fluxu inferiora petentes, aëri subiecto se miscent, atque ita in Terram & Aquam deferuntur. Hinc occasio oblata sagacioribus Philosophis, ut totam illam Regionem cum omnibus suis Corporibus Astralibus, quæ comprehendit, *Quantum Esse, Quantam Essentiam, & Quantum Elementum* nuncupaverint, ob incredibilem ejus subtilitatem, & puritatem, quæ quasi vita & radix quatuor crassiorum Elementorum tenuissima & subtilissima esse videtur, & quasi proportio perfecta quatuor Elementorum, primarum qualitatum *Diagoniam* & inæqualitatem nescit. Unumquodque autem Corpus Cœleste, sive Stella, sive Planeta fuerit, suo, & à Creatore sibi indito motu per Ætheream Regionem ferri, circumscriptam sui motus periodum habere, atque ita propria suâ scientiâ intra constitutos sibi limites periodicum cursum absolvere, si quis arbitraretur, à veritatis semitâ forsitan haud longè aberrans absurditatis alicujus insimulandus non esset. Herbarum quamvis suam propriam naturam & efficaciam possidere, propria sui seminis vi & virtute emergere; imo arborum crassissimas & validissimas ex tam parvi seminis proprio motu enasci cernimus. Unaquæque tamen nutrimentum suum haurit ex terrâ omnium universali nutrice, quæ unicuique suum succum Universalem suppeditat, à quavis in propriam naturam convertendum. Quid vetat autem & de Astris simile quid suspicari & dicere; Unamquamque Stellam suam propriam naturam & proprietatem se movendi habere, ipsius beneficio cursum suum præscriptum absolvere, ac cætera peragere munia, quæ ipsi à Summo Creatore injuncta sunt. Aut enim hoc statuendum, aut omnino contra admittendum, ipsa Astra proprium motum nullum solum habere, sed & alienum, quem mutantur ab aliis, Sole nimirum, aut Primo Mobili, figmento illo, quo quid absurdius esse queat,

nescio. Licet enim corpora pellucida & diaphana stellas esse dicamus à Sole mutantes lumen suum, quod tamen aut variari ratione ipsius Corporis recipientis, ut colores tam diversi arguunt, aut planè à Sole non recipi necesse est; Non tamen otiosa ejusmodi specula arbitror stellas in Cœlesti Regione à Creatore locatas, quas si vel lumen suum accipere à Sole, ut verisimile videtur, concedamus, saltem proprio suo motu, qui in diversis diversissimus est, non spoliemus. Si Spiralis Astrorum motus, & circum terram revolutio accuratius examinaretur, & excuteretur, forsitan tot epicyclis, & eccentricis Orbibus fictis non opus esset ad defendendam Astrorum circumgyrationem circa Globum Terrenum, & facilius, ac compendiosius ad Astronomiam tractandam & percipiendam via sterneretur. Hactenus enim trita difficilis est, incerta, & multis salebris implicata, ut non sine gravissimâ ratione subtilissimus ille Philosophus *Petrus Ramus in Epistola sua ad Georgium Reticum* de Astronomiâ conquestus eam vocet involutam, & perplexam hypothesebus disciplinam, & laboris infiniti difficultate sublevandam, ad quam subtilis hypothesebus omnibus, tam simplicem faciendam, quam simplicem ipsam Astrorum essentiam natura fecit, eundem *Reticum* vehementer adhortatur. Quantum porro ad Ætheris seu Superlunaris Regionis naturam attinet, Aëri propinquior esse videtur, quam cæteris Elementis, utpote cum quo levitate, fluxu, & volubilitate suâ haud parum convenit, licet in plurimis contra ab eodem discrepet, & longè purior, levior atque defæciatior existat. Aër densus & crassus assiduus vaporibus ex Terra, & Aqua ascendentibus turget, quas exhalationes non suscipit Æther subtilissimus, subtilissimos suos vapores ex stellis susceptos Aëri communicans, & insinuans, ejusque vapores crassos & densos calore suo resolvens, ac reprimens. Aër colorem densitate suâ suscipit, ex natura densorum, quæ sola coloribus obnoxia esse dicuntur, eaque de causâ etiam Sole sub Horizonte latente colores suos exhibet, & plerumque alias colore cœruleo apparet, eodemque longè remotas res quaslibet, sive montes, sive fluvii, sive sylvæ, sive paludes, lacus, aut maria fuerint, tegere solet. Æther coloribus nullis inficitur, utpote non densus, sed rarus, & subtilis, qui si densus esset, noctu lucidus conspiceretur, quippe illustratus à Sole, & nequam obscuratus conicâ Telluris umbrâ, quæ aërem densiorem, & crassiorem obscurando, nobis tenebras obijcit, & exhibet, non autem Ætherem, ad quem penetrare nequit. Sic nubes variorum ac diversorum colores recipere consueverunt. Sic horis matutinis Auroræ, & vespertinis Crepusculorum colores rubri, aurei, & purpurei, albus item & cæruleus, qui alias conspiciuntur, in Æthere se in conspectum non inferunt, sed in Aëre, qui crassiorum vaporum, & exhalationum multitudine fartus Solarium radiorum obliquè, & transversim incidentium refractiones iidem recipit, alias sine dictis vaporibus ineptus, ut Solis radiis illustratur. Præterea Superlunaris Regio, sive Æther domi-

Spiralis A-
strorum
motus.Astrono-
miz diffi-
cultas.Ætheris
cui Aëre
convenien-
tia.Utriusque
discrimen.Dens co-
lores susci-
piunt.

Aër.

Nubes.

Astrorum
Lumen.

domi-

Æthere
Regionis
natura.An corpora
cœlestia
propria
in alieno
lumine la-
ceant.Kepleri o-
pinio.Proprium
motum
proprium-
que lumen
habent.

domicilium & receptaculum est non solum Planetarum & Stellarum, sed luminis etiam ex ipsis egressi, hæc nostra inferiora illuminantis, ac facientis, ut conspici possit. Hoc aëri non datum, qui suâ naturâ admodum mobilis, & fluidus, ac volubilis facillimo negotio movetur, atque huc illuc impulsus non admittit, ut lucida & conspiciua in se hæreant, alias agitatione & concussione suâ luminis vibrationem & agitationem causaturus. Ætherea igitur Regio subtilissima homogeneam & similem naturam obtinet, tenuitate insensibili præditam, ubique permeabilem, aëri nostro crassiori tenuitate & levitate longissimè antecellentem, & temperie æquali pollentem, in quâ Corpora Cœlestia natant, fluitant, & fluctuant, se proprio, ac naturali suo, & à Creatore indito motu circumagentia, cuncta non ejusdem magnitudinis, nec pariluentia lumine, quod an totum quodvis à Sole suscipiat, an verò proprio suo & ingenito luceat, discipatur, nonnullis in eam opinionem pronis, quod omnimodæ lucis stellas à Sole participes reddi credant. Inter hos *Keplerus*, qui cunctos Planetas nativâ suâ & ingenitâ luce orbat, eandem totam à Solaribus radiis accersens, atque hoc unicum sedulò faciens, ut Planetarum illuminationem, ac motum Solis unius & solius radiis adscribens ipsi motum proprium, propriamque lucem eripiat. Proprio tamen suo motu singulos moveri, propriamque lucem emittere, veritati magis congruum videtur, licet Solaris illuminationis quoque participes reddantur. In Sublunaribus variorum, ac diversorum generum corporibus cernere est, quodvis suo proprio motu moveri, ac proprio suo lumine & virtute vigere, quamvis cuncta nihilominus universalis illius aëri & ætherei spiritus virtute & efficacia vivant, vigeant, & moveantur. Etenim hoc dempto nec animalia, nec vegetabilia nec mineralia subsistere possent; imò universâ nihil aliud esse cernimus quam aërem æthereum aquæ concretæ inclusum, qui suo simili aëre conservetur oportet, coque dempto intereat necesse est. Infinitis hoc exemplis docere cum in proclivi sit, neminemque vel parum saltem in rebus naturalibus versatum lateat, quid prohibet, quò minus & cœlestes illos Ignes Aqueos ex Igne & Aquâ illa subtilissima concretos proprio suo lumine, & motu vigere, atque nihilominus radiorum illorum solarium ex Sole omnium corporum cœlestium centro emissorum participes fieri ratione pari statuamus. Si è contrariò motu & lumine ingenito & nativo ipsos destitutos credemus, omnino etiam ignes perpetuò ardentes esse negaremus, eamque in opinionem prolaberemur, otiosa hæc corpora, & per se immobilia solo motu solari, susceptorumque radiorum solarium virtute circumagi atque circumferri, eaque de causâ minus luminis habere, quò remotiora minus à Sole illustrantur. Ipsa experientia opinioni huic apertissimè contradicit, plurimæque rationes extrâ omnem dubitationis aleam positæ eam refellunt, quæ

suo loco producendæ, & accuratius deducendæ ad inceptam telam pertendendam nos remittunt.

Cuncta hæc Corpora Cœlestia in immenso spatio æthereo hærentia, & Sublunarem Mundi partem circumdantia *Summus omnium rerum Creator* admirando ordine disposuit, ut Sublunaribus Corporibus perpetuos suos radios, & indefinites influentias sine ullâ intermissione infundant, & communicent. Motu vario ac diverso hoc fieri à Mundi initio usque ad hoc tempus mortales oculis perceperunt, ac loco suo moveri, ire & redire corpora illa miris motuum vicissitudinibus observarunt, adeò ut ex illa locorum mutatione in varias prolapsi sint opiniones, quæ corporibus dictis diversas & discrepantes stationes & motus assignarunt, aliud hoc, aliud illo loco collocantes, & modo hoc, modò illo motu procedere asserentes. Sol quotidie oriens lucem diemque advehit, stellasque nocturnis tenebris lumen spargentes ex aspectu nostro aufert; Occidens verò, & abiens abreptâ secum luce visum nostrum orbat, tenebrasque nocturnas relinquit, cæteros ignes cœlestes in conspectum nostrum reducentes. Omnes verò Planetæ, qui septem numero, sicut ex Oriente in Occalum ferri cernuntur ita quoque inter Septentrionalem, & Meridionalem Cœli plagam oberrantes conspiciuntur, inter utramque statutus temporibus cursus suos pericientes, dum ad certum terminum in Septentrionali plagâ constitutum properant, atque ab eo ad alterum in Australi præscriptum redeunt, à quo iterum ad Septentrionalem revertuntur. Sic perpetuâ vicissitudine abeuntes & redeuntes, fines, quibus inclusi sunt, nunquam egrediuntur, & quisque prout à terreno globo remotior, aut eidem propior fuerint, certo & à *Summo Architecto* sibi definito tempore suum motum absolvunt. Mysterio admirando & imperferutabili in hoc spatio, quod à mediâ Orbis Cœlestis lineâ, quam *Æquinoctialem* Astronomi, & Geographi appellant, viginti tres & dimidium gradus utrinque recedens quadraginta septem gradibus in universum definitur, à *Sapientissimo Creatore* collocatos, munere sibi demando indefinente motu fungi cernimus, & admiramur; causas tamen imperferutabiles nescimus, & capere non possumus. Reliquarum stellarum quævis in suo hæmisphærio & loco, sive Septentrionali, sive Australi cum intermediis duodecim Zodiaci signis observata quoque est viginti quatuor horarum spatio circumgyrari, ac interea lentissimum alium motum habere, quo tardissimè locum suum mutare cernitur, in suo hæmisphærio tamen in quo locata est manens, nec in alterum ingrediens, ut Planetæ faciunt. Hinc duplex motus observatione oculi humani in cœlestibus indagatus est Corporibus; unus viginti quatuor horarum intervallo ea circa terrenum globum circumvolvens; alter certo & diverso tempore quodvis, Planetas scilicet inter Septentrionem & Meridiem definitis abitus & reditus vicissitudinibus, ac stellas reliquas

Motus cor-
porum
Cœle-
stium.

Solis.

Planeta-
rum.

Duplex.

(9) 2 suorum